

SECUNDAIR ONDERWIJS

Onderwijsvorm: **TSO**

Graad: **derde graad**

Jaar: **derde leerjaar**

Studiegebied: **Toerisme**

Studierichting: **TOERISME EN ORGANISATIE, TOERISME EN RECREATIE**

SPECIFIEK GEDEELTE

Vak(ken):

AV Spaans

2 lt/w

Leerplannummer:

2006/097
(vervangt D/19844244/21; VR/1992/6)

Nummer inspectie:

2006 / 61 // 1 / B / SG / 1 / III3 / / D/

INHOUD

INHOUD	1
VISIE	2
BEGINSITUATIE	3
ALGEMENE DOELSTELLINGEN.....	4
LEERPLANDOELSTELLINGEN / LEERINHOUDEN	6
LUISTEREN	7
LEZEN	10
SPREKEN / GESPREKKEN VOEREN.....	12
SCHRIJVEN	15
FUNCTIONELE KENNIS	17
FUNCIONES/ACTOS DE HABLA	19
GRAMMATICALE THEMA'S	34
CONTENIDOS HISTORICOS Y CULTURALES	37
PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN	39
DE VIER VAARDIGHEDEN	39
FUNCTIONELE KENNIS	40
TOLERANTIE TEGENOVER DE FOUT	42
DOCUMENTEN VAN DE LERAAR	42
DOCUMENTEN VAN DE LEERLING	43
VAKGROEPWERKING.....	44
DE TAALKLAS	44
INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE	45
BEGELEID ZELFGESTUURD LEREN.....	46
MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN	48
EVALUATIE	49
ALGEMENE PRINCIPES	49
DE VIER VAARDIGHEDEN	49
INDICADORES PARA LA EVALUACIÓN DE ACTIVIDADES	50
HET EVALUEREN VAN GROTERE LEERSTOFPAKKETTEN	51
JURIDISCH KADER.....	52
BIBLIOGRAFIE	53
NUTTIGE ADRESSEN.....	57

VISIE

In een groeiend Europa dat de grenzen opheft en in een wordende multiculturele wereld waarbinnen de migratie van volkeren verder explodeert, komt communicatie tussen mensen elke dag meer aan de orde. Ook de middelen tot communicatie nemen toe: een galopperend **toerisme**, de vulgarisering van ICT-technieken naar alle lagen van de bevolking, een oneindig aantal TV-kanalen ...

De kennis van vreemde talen is van essentieel belang in deze multiculturele samenleving en in diverse beroepssectoren is er een stijgende vraag naar mensen met een grondige talenkennis. Het onderwijs van moderne vreemde talen neemt dus een prominente plaats in binnen het geheel van de vorming.

Binnen de moderne vreemde talen is Spaans een wereldtaal. Buiten Spanje is het ook de voertaal van niet alleen heel Centraal - en Zuid-Amerika (met als uitzondering het Portugeessprekend Brazilië) maar ook van een belangrijk deel van de bevolking van de zuidelijke staten van de USA, van Californië tot Florida. Spaans is bovendien één van de zes officiële talen van de UNO, naast het Engels, Russisch, Chinees, Frans en Arabisch.

Sinds Spanje ook lid werd van de Europese Gemeenschap (1986) is het voor ons eveneens een belangrijke handelspartner geworden, te meer omdat het land in zijn kielzog heel Latijns-Amerika meebrengt. Dit verklaart de groeiende behoefte aan kennis van het Spaans. Hieraan kan een afdeling als toerisme niet voorbijgaan. Een brede kennis van landen en volkeren, zitten in het profiel van de studierichting en kunnen als thema's, op een aangepast taalniveau, ook in de lessen Spaans aan bod komen.

Als je jongeren hoort praten over hun taalkeuze, merk je dat ze vaak spontaan voor Spaans opteren. Want bij velen roept Spaans onmiddellijk herinneringen op aan paella's en sangria's op zonnige zuiderse terrasjes. Dit betekent voor de leraar een belangrijk motiverend element om de interesse van zijn leerlingen verder te stimuleren en hun zelfvertrouwen en spreekdurf aan te wakkeren. Vooral in deze studierichting liggen de mogelijkheden voor het rapen om het aangename aan het nuttige te paren.

BEGINSITUATIE

Meestal beginnen de leerlingen met het leren van Spaans in de derde graad. Maar er zijn scholen die in de tweede graad het Spaans organiseren in het complementaire gedeelte, in het eerste en/of tweede jaar. Dit betekent dat sommige leerlingen reeds heel wat lestijden Spaans hebben gehad. Anderzijds kunnen, door de verruiming van de toelatingsvoorwaarden, zich leerlingen aanbieden met weinig of geen voorkennis. De leraar zal hiermee rekening houden bij het vaststellen van de reële beginsituatie van de groep.

Om deze beginsituatie goed te kennen zal de leraar niet alleen informatie inwinnen bij de leerlingen of bij hun leerkracht van het vorige jaar. Hij zal ook een instaptoets organiseren om op basis daarvan het niveau van de doelgroep nader te omschrijven. Op basis van de resultaten van deze "verkenningronde" kan de leraar uitmaken in hoeverre hij met echte beginners moet werken of het eerste trimester zal gebruiken om kennis en vaardigheden te herhalen en verder in te oefenen. De structuur van dit leerplan zal hem of haar toelaten de leerstof aan te passen aan de specifieke situatie van de doelgroep.

Ook zal de leraar nagaan hoe sterk de motivatie van zijn leerlingen is naar het Spaans en naar de **context** waarin ze deze taal zullen leren en gebruiken. **Toerisme, organisatie van vakantie en vrije tijd**, vereisen niet zozeer theoretische kennis dan wel praktische vaardigheden. Leerlingen van dit studiegebied hebben reeds inzicht verworven in kennis en vaardigheden die de gekozen studierichting kenmerken. Deze elementen van algemene vakbekwaamheid vormen een interessante vertrekbasis voor vaktaalonderricht, geënt op de cursus algemeen Spaans.

De confrontatie met leerinhouden, gekaderd in waarheidsgetrouwe beroepssituaties, kan de leerling met een weliswaar beperkte kennis van het Spaans vrij snel doelmatig doen functioneren in de Spaanse vaktaal. Succeservaring en de eigen creativiteit in dit geheel kunnen een sterke stimulus voor de lerende betekenen.

Tenslotte stelt de leraar zich vragen naar de verdere toekomst van de leerlingen. Zij die niet verder studeren en vooral praktische kennis nodig hebben (voor onmiddellijk gebruik in beroepssituatie of loopbaan). Anderen die in het hoger onderwijs zich verder in het Spaans willen bekwamen en daartoe ook de nuttige basiselementen zullen hebben verworven. Merken we hier in de rand op dat in het hoger onderwijs 80% van de studenten voor Engels en Spaans kiezen.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Dit leerplan rust op twee pijlers: de principes van het **Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs** (ARGO / 510 / N - 94 - 05) en de algemene doelstellingen van het onderwijs moderne vreemde talen geformuleerd door de **Raad van Europa**¹.

In de eerste plaats wil dit leerplan gestalte geven aan de algemene doelstellingen van het Gemeenschapsonderwijs. Het onderwijs van de moderne vreemde talen kan een wezenlijke bijdrage leveren tot het realiseren van het dynamische mens - en maatschappijbeeld dat het Pedagogisch Project van het Gemeenschapsonderwijs nastreeft. Communicatie met anderstaligen bevordert immers de ontwikkeling van mondige, zelfstandige, kritisch denkende, intellectueel nieuwsgierige, verdraagzame jonge mensen die belangstelling en respect hebben voor de cultuur van de gebieden waar de vreemde taal gesproken wordt.

Op Europees niveau bestaat er een consensus over de visie op het onderwijs van moderne vreemde talen. Dit leerplan wil daarvan de concrete vertaling zijn. De Raad van Europa stelde de volgende algemene doelstellingen voorop.

Kunnen communiceren met anderstaligen

Naar elkaar luisteren en met elkaar communiceren zijn essentiële vereisten op het brede terrein van de menselijke interactie. Om de verstandhouding tussen volkeren te bevorderen, om economische en sociale redenen, is het belangrijk dat mensen elkaar begrijpen en met elkaar communiceren.

Moderne vreemde talen kunnen gebruiken voor praktische doeleinden

De prioriteit van het Europese taalonderwijs is, wat leerlingen met taal kunnen doen en niet, wat ze erover weten. Kennis van woordenschat en grammaticale structuren is geen doel op zich, maar slechts een middel tot het verwerven van communicatieve vaardigheden. Realistisch taalgebruik in zinvolle communicatieve situaties moet in ons taalonderwijs dan ook primeren.

Zich cultureel verrijken door contact met de anderstalige wereld

Kennis van moderne vreemde talen draagt ook bij tot culturele verrijking want daardoor wordt contact met anderstaligen en hun cultuur mogelijk. Wie zich openstelt voor de socio-culturele eigenheid van anderstaligen krijgt ook een beter inzicht in de eigen cultuur.

Van leerstofgericht naar leerling- en taakgericht onderwijs

De visie op het leren en het onderwijzen is de laatste jaren grondig gewijzigd. Naast het overbrengen van kennis wordt meer en meer de nadruk gelegd op het aanleren van vaardigheden, de vorming van attitudes en op het zelfstandig kunnen omgaan met kennis (leren leren). De doelstellingen van ons onderwijs evolueren naar het leren probleemoplossend denken, het zelfstandig of in groep leren werken en het kunnen omgaan met de enorme hoeveelheden aan informatie en kennis die ons onder meer door de diverse media worden aangeboden.

In deze leerling-gerichte visie verschuift het accent van onderwijzen naar zelfstandig leren met als consequenties:

- de gewijzigde rol van de leraar: van overdrager van kennis naar begeleider van het leerproces;
- de keuze van een aangepaste didactiek met ruimte voor inductieve en interactieve werkvormen;
- een taakgerichte aanpak: de leerlingen ontwikkelen hun taalvaardigheid individueel of in groep aan de hand van concrete realistische taken;

¹ COUNCIL OF EUROPE, Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference, Straatsburg, 1996.

- bij het implementeren van dit leerplan wordt van leraar en leerlingen verwacht dat zij een zinvolle keuze maken uit de aangeboden noties, functies en spraakkunst. Deze keuze zal bepaald worden door onderwijsvorm en studierichting.

Integratie van ICT

In de onderwijsvernieuwing is informatie- en communicatietechnologie (ICT) erg belangrijk, niet alleen als studieobject (zoals in het vak informatica), maar vooral als didactisch hulpmiddel bij het leren en onderwijzen van alle vakken en bij het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen. Ook in het taalonderwijs biedt de nieuwe technologie nieuwe mogelijkheden naar (semi-) autonoom en ontdekkend leren. Wij denken hier aan het raadplegen van bronnen met ICT (informatieverwerking). Er is ook het gebruik van aangepaste educatieve software (leren met PC) en hulpmiddelen als tekstverwerking voor de aanmaak van huiswerk, e-mailcommunicatie (informatieverwerking).

De technologie maakt voor de taalleraar organisatie- en werkvormen mogelijk die de taalautonomie en de zelfredzaamheid van de leerlingen in de hand werken. Het klassiek frontaal onderricht ruimt dan plaats voor het zelfstandig leren, voor het uitvoeren van opdrachten aan de computer, voor het autonoom doornemen van lessen op computer, voor het uitwerken van thematische onderwerpen en projecten. De leraar vervult dan niet alleen de rol van overdrager van kennis, maar van begeleider of coach van het leerproces. De leerlingen nemen hun eigen leren in handen.. Zij volgen op eigen tempo een aangepast leertraject, wat nieuwe mogelijkheden tot remediëren en differentiatie opent. Vooral in heterogene groepen (cf. beginsituatie) is dit belangrijk.

De nieuwe technologie is geen doel op zich, maar een hulpmiddel om de doelstellingen van het taalonderwijs gemakkelijker, sneller en op een aantrekkelijker manier te realiseren. De centrale doelstelling blijft wel het verwerven van communicatieve vaardigheden en daarbij kan ICT een ondersteunende rol vervullen doordat ze een rijke, interactieve leeromgeving aanbiedt die geschikt is voor het aanleren en trainen van communicatieve en functionele vaardigheden. Het is bijgevolg belangrijk, leerlingen in de taallessen doelgericht – door middel van zinvolle opdrachten – gebruik te laten maken van de informatie - en communicatietechnologie. ICT zal hen bovendien motiveren om ook buiten de les aan taal te werken.

LEERPLANDOELSTELLINGEN / LEERINHouden

De leerlingen worden vertrouwd met en krijgen inzicht in de Spaanstalige samenleving, vooral wat betreft hun eigen ervaringswereld en de sfeer van het studiegebied **Toerisme**. Zij worden zelfredzaam in de sociale context van het dagelijkse leven, handelen doelmatig in een professionele omgeving. Zij worden specifiek voorbereid op eenvoudige zakelijke contacten met Spaanstalige milieus. Meer algemeen krijgen zij een lexicale en grammaticale basis om ook na de humaniora verder Spaans te studeren.

Dit leerplan tracht aan deze verwachtingen te beantwoorden door volgende accenten te leggen.

- Om de jongeren te motiveren tot creatief taalgebruik en autonoom werk, zal de leerkracht uitgaan van levensechte taalsituaties, binnen het kader van het studiegebied **Toerisme**. Een ontspannen, ludieke sfeer helpt om tot actief en communicatief taalonderricht te komen.
- De lesonderwerpen worden gekozen om interesse en weetgierigheid te stimuleren. Bij het uitwerken van die onderwerpen krijgen luisteren, spreken, lezen en schrijven niet alleen voldoende aandacht maar worden deze vaardigheden binnen de les geïntegreerd, d.w.z. zij wisselen elkaar af en werken zinvol op elkaar in.

De mondelinge communicatie staat bij het aanleren van de vreemde taal voorop. Daarom streeft elke leerkracht ernaar:

- voldoende communicatiemogelijkheden aan te bieden onder allerlei vormen: duo- en groepswork, spelvormen, interactie tussen leerlingen, rollenspel ...;
- voldoende woordenschat en grammatica (gebruiksregels) te doen verwerven om de gewenste taalhandelingen te kunnen uitvoeren;
- de aangeleerde vaardigheden in gevarieerde, vergelijkbare situaties te doen hanteren. leerlingen te leren reageren op communicatieve situaties, ook buiten de klas - en schoolsfeer.

Telkens bij de opsomming van de leerinhouden het woordje '**zoals**' voorkomt, heeft de leraar² de vrijheid om de leerinhouden te kiezen waarmee hij de leerplandoelstellingen wil realiseren. In zijn **jaar(vordering)plan** verdeelt hij de leerstof op een evenwichtige wijze over het beschikbare aantal lestijden.

² Het voortdurend gebruik van de dubbele aanduidingen 'leraar/lerares', 'leerling/leerlinge' zou de leesbaarheid schaden.

LUISTEREN

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>1 Algemene taal relevante gegevens selecteren en overzichtelijk ordenen alsook het globale onderwerp bepalen en de gedachtegang volgen in korte prescriptieve, informatieve en argumentatieve teksten, aansluitend bij hun ervaringswereld.</p>	<p>1. Tekstsoorten zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • instructies m.b.t. het lesgebeuren • korte aanwijzingen (dokter, agent, voorbijganger) • weerbericht • verkeersinformatie • dienstregelingen in station of luchthaven, spoorwijziging • uurregelingen, veiligheidsinstructies, adviezen • routebeschrijving • programma-aankondiging • prijzen (bijv. in reclameboodschap, in supermarkt, in hotel, in telefonische mededeling) • boodschap antwoordapparaat • korte boodschappen op radio en televisie
	<p>Vaktaal in de sfeer van toerisme functionele teksten globaal of selectief begrijpen naargelang de aard van de tekstsoort.</p>	<p>2. Tekstsoorten zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • mededeling of waarschuwing (bommelding) via omroep, in openbare gebouwen, kantoor, station, vlieghaven • zakelijk telefoongesprek (met diensthoofd, klant) • instructies m.b.t. hotelmanagement, stadsbezoek • audio-en/of video-opnamen met toeristische informatie

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	2 in een eenvoudig gesprek hun gesprekspartner voldoende begrijpen om deze te woord te kunnen staan.	Tekstsoorten zoals <p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • gesprek over alledaagse onderwerpen (<i>op straat, in les, winkel, taxi, bus, trein, café, restaurant</i>) • een gesprek over zichzelf, familie en omgeving • gesprek over vrijetijdsbesteding <p>Vak</p> <ul style="list-style-type: none"> • een introductiegesprek (kennismaking) • telefoongesprek (onthaal/balie/vergadering) • gesprek over kantoor, bank, hotel, toeristische dienst • doorschakelen, annuleren, verplaatsen afspraken
		De te beluisteren teksten vertonen volgende kenmerken <ul style="list-style-type: none"> • ze zijn kort en eenvoudig gestructureerd • duidelijk gearticuleerd en geïntoneerd • semi-authentiek of authentiek • in de standaardtaal • ze gaan over vertrouwde onderwerpen in relatie met de leef – en professionele sfeer • in een natuurlijk spreektempo gesproken.
	3 bij de uitvoering van hun luistertaak, leerstrategieën toepassen die het bereiken van het luisterdoel bevorderen.	4. Leerstrategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • relevante voorkennis i.v.m de inhoud inzetten • zich niet laten afleiden door het feit dat ze in een klankstroom niet alles begrijpen

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	4 communicatiestrategieën aanwenden.	5. Strategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal en aandacht hebben voor niet-verbaal gedrag • in een gesprekssituatie om uitleg vragen, vragen om te herhalen of trager te spreken • de betekenis van woorden afleiden uit de context
	5 de nodige luisterbereidheid opbrengen om in zeer eenvoudige communicatieve situaties te functioneren.	6. De bereidheid <ul style="list-style-type: none"> • belangstelling op te brengen voor wat spreker zegt • grondig en onbevooroordeeld te luisteren en luisterconventies te respecteren • zich in te leven in de socioculturele wereld van spreker

LEZEN

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>Algemene taal</p> <p>6. relevante gegevens selecteren en overzichtelijk ordenen in prescriptieve, informatieve, narratieve en teksten.</p>	<p>7 Tekstsoorten zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • instructies (<i>in toeristische folders, op gebruiksvoorwerpen, op deuren, liften</i>) • opschriften (<i>verkeersborden, winkels en gebouwen</i>) • persoonlijke e.a. documenten (o.a. garantiebewijs) • toeristische brochures, stadsplannen • aankondigingen • prijslijst, spijskaart • overzicht Tv-programma's, weerbericht • reclameboodschap in folder of advertentie • persoonlijke brieven (<i>vakantiegroet/gelukwens,</i>) • een memo of katebelletje
	<p>Vaktaal</p> <p>7. het globale onderwerp bepalen, de gedachtegang volgen, relevante gegevens selecteren in eenvoudige zakelijke teksten, zoveel mogelijk in verband met het studiegebied.</p>	<p>8 Tekstsoorten zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • webpagina van toeristische - of overheidsdienst • pictogrammen en opschriften op strand, in musea • inschrijvingskaarten, enquêteformulieren, catalogi • dienstregelingen / tabellen • uitnodigingen (receptie, bezoek, viering) • reclamespots, advertenties, toeristische kalenders • prijslijsten, bedankbrieven, werkaanbiedingen • sollicitatiebrieven
		<p>De te lezen teksten vertonen volgende kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ze zijn eenvoudig gestructureerd • de inhoud gaat over een vertrouwd onderwerp • ze zijn zo authentiek mogelijk naar vorm en inhoud • ze sluiten aan bij de aard van de studierichting • ze vertonen weinig afwijking t.o.v. de standaardtaal

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	8 de functionele kennis gebruiken die nodig is voor het uitvoeren van de leestaak.	De functionele kennis m.b.t. <ul style="list-style-type: none"> • vorm, betekenis en reële gebruikscontext van woorden en grammaticale constructies • spelling en interpunctie • de socioculturele diversiteit in de Spaanstalige wereld
	9 bij de planning, uitvoering en beoordeling van hun leestaak leerstrategieën toepassen die het bereiken van het leesdoel bevorderen.	9 Strategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • relevante kennis in verband met de inhoud oproepen en gebruiken • de tekstsoort herkennen • hypothesen vormen op basis van lay-out (subtitels, foto's, onderschriften) • zich niet laten afleiden door het feit dat ze in een tekst niet alle woorden begrijpen
	6 communicatiestrategieën aanwenden.	10 Strategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • betekenis van ongekende woorden afleiden uit de context • gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal (tekstballonnen, foto's, cartoons, tabellen) • doelmatig gebruik maken van woordenboeken • elektronische hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen
	7 de nodige leesbereidheid opbrengen.	11 De bereidheid <ul style="list-style-type: none"> • zich te concentreren op het leesdoel • zich in te leven in de socioculturele wereld van de schrijver

SPREKEN / GESPREKKEN VOEREN

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>Algemene taal</p> <p>9. vragen stellen en beantwoorden, ideeën en informatie uitwisselen over vertrouwde onderwerpen.</p>	<p>12. Onderwerpen zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • communicatie in de les (hulp, uitleg, informatie, toelating vragen) • vragen over personalia, familie en omgeving • leefsituatie, hobby's • verkeerssituaties, winkels, post, bank, hotel • informele sociale contacten
	<p>8 een kort gesprek voeren met één of enkele gesprekspartners in veel voorkomende situaties.</p>	<p>13. Situaties uit het dagelijks leven zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • op straat/markt /winkel/: postzegels, krant kopen • nemen van bus, tram, trein, taxi, vliegtuig, boot • aan de balie van een hotel: naam spellen • personalia geven, sleutel vragen; in- en uitchecken • bestellen in een restaurant • woorden correct kunnen uitspreken (opschriften ...) • plaatjes beschrijven: een straat, een kamer • eenvoudige informatieve vragen stellen en beantwoorden: het uur, prijzen voeding en kleding, de weg naar een plaats, telefoonnummers, datum • feliciteren en bedanken • groeten en afscheid nemen • vragen hoe het met iemand gaat en erop reageren • over jezelf vertellen: werk, hobby's, lievelingseten • over gezin, familie, huisdieren vertellen • een kaartje kopen voor de film, trein, museum ... • zeggen waar iets is (koffer, brief, gebouw) • een afspraak maken, annuleren, zich excuseren • telefoongesprek, boodschap plaatsen op voicemail

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>Vaktaal de taalhandelingen uit de algemene taal ook gebruiken in situaties eigen aan het studiegebied. veel voorkomende taalhandelingen voor zakelijke contacten en telefoongesprekken. verstrekken van informatie over hotel, vakantieoord.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • een vakantieganger ontvangen • vragen naar de reden van een bezoek of klacht • een bezoeker doorverwijzen • zichzelf en anderen voorstellen • namen en gegevens spellen • getallen, data en tijdsaanduidingen precies melden • iets aanbieden (hulp / drankje) • een verzoek formuleren / inwilligen • gesprek onderbreken, beëindigen • zich melden aan de telefoon, begroeten • gesprekspartner identificeren en naar zijn bedoeling vragen • doorverbinden • elementaire informatie over hotel, eigen functie en taken
		<p>De te produceren teksten vertonen volgende kenmerken</p> <ul style="list-style-type: none"> • zij hebben betrekking op vertrouwde onderwerpen en waar mogelijk op de aard van het studiegebied • zij zijn eenvoudig geformuleerd en gestructureerd; • spreekdurf, vlotheid en klantvriendelijkheid primeren • ze kunnen een zekere mate van foutief taalgebruik bevatten die het begrijpen van de boodschap niet bemoeilijken
	<p>functionele kennis gebruiken die nodig is voor het uitvoeren van de spreektaak/gesprekstaak.</p>	<p>Functionele kennis m.b.t.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vorm, betekenis, reële gebruikscontext van woorden en grammaticale constructies • uitspraak, spreekritme en intonatiepatronen; • de socioculturele diversiteit in de Spaanssprekende wereld

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	9 bij de planning, uitvoering en beoordeling van de spreektaak / gesprekstaak leerstrategieën hanteren die het bereiken van het spreekdoel bevorderen.	14. Leerstrategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • relevante voorkennis m.b.t.. de inhoud inzetten • hun functionele kennis gebruiken en uitbreiden • informatie verzamelen (ook elektronisch) en verwerken • bij een gemeenschappelijke spreektaak de taken verdelen, met elkaar overleggen, elkaar helpen, zich aan afspraken houden, een gezamenlijk resultaat presenteren
	10 communicatiestrategieën aanwenden.	15. Strategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • gepast gebruik maken van non-verbaal gedrag • vragen om iets te herhalen, iets aan te wijzen, iets te spellen, om langzamer te spreken, om uitleg • In een gesprekssituatie zelf iets herhalen om na te gaan of ze de gesprekspartner begrepen hebben
	11 de nodige spreekbereidheid en spreekdurf opbrengen.	16. De bereidheid om <ul style="list-style-type: none"> • via aandachtig luisteren tot goed spreken te komen • het woord te nemen, deel te nemen aan gesprek • een zo correct mogelijke uitspraak te verzorgen • naar de juiste woordkeuze en intonatie te streven

SCHRIJVEN

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>12 Algemene taal de karakteristieken in het Spaanse schriftbeeld herkennen en imiteren.</p>	<p>17. Aspecten van het Spaanse schriftbeeld zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • de accenten • de tilde
	<p>13 personalia vermelden en enkele korte boodschappen schrijven.</p> <p>aan de hand van hulpmiddelen (bijv. bouwstenen, modellen, woordenboek) een standaardbrief / e-mail schrijven, of in een korte tekst een eigen mening of ervaring weergeven.</p> <p>Vaktaal hun schrijfvaardigheid in het gebied van de algemene taal transfereren naar de sfeer van de vaktaal van het studiegebied.</p> <p>met hulpmiddelen (spellingcorrector, modellen, bouwstenen, woordenboek, tekstverwerkingsprogramma) foutloos zakelijke teksten ingeven en korte brieven schrijven.</p> <p>formulieren uit de wereld van het hotelwezen en het toerisme invullen.</p>	<p>18. Tekstsoorten zoals</p> <ul style="list-style-type: none"> • personalia en gegevens in formulieren en vragenlijsten (huur wagen/safe, aangifte ongeval) • kattebelletjes en elektronische berichtjes; • een boodschappenlijstje • een korte tekst over vakantiestad, over Spanje • een wenskaart voor verjaardag • een briefje/e-mail om te reserveren, bedanken, bezoek te regelen, inlichtingen te krijgen • formulieren inschrijving, verzekering • bestelbon, garantiebon • overschrijving, antwoordkaart • marketingenquête • memo, afsprakenboekje • brieven (aanvraag, offerte, bestelling, bevestiging, herinnering, klacht, sollicitatie, curriculum)
		<p>De te produceren teksten vertonen volgende kenmerken</p> <ul style="list-style-type: none"> • de inhouden gaan over vertrouwde, onderwerpen en onderwerpen uit het studiegebied • ze zijn eenvoudig geformuleerd en gestructureerd • Schrijfdurf en overbrengen van een boodschap primeren op correctheid en stijl. Laatstgenoemde

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
		elementen zijn in de vaktaal wél erg belangrijk
	14 de functionele kennis gebruiken die nodig is voor het uitvoeren van de schrijftaak.	De functionele kennis m.b.t. <ul style="list-style-type: none"> • vorm, betekenis en reële gebruikscontext van woorden en grammaticale constructies • spelling en interpunctie • de socioculturele diversiteit binnen de Spaansprekende wereld: wijze van begroeten en eindigen in brieven, gebruik beleefdheid - en aanspreekvormen
	15 bij de planning, uitvoering en beoordeling van hun schrijftaak leerstrategieën toepassen die het bereiken van het schrijfdoel bevorderen.	19. Leer en schrijfstrategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • relevante voorkennis en functionele kennis inzetten • rekening houden met het doelpubliek • passende lay-out gebruiken • weten dat schrijftaal formeler en meer geordend is dan spreektaal • vertrouwd worden met de opbouw van een tekst • reflecteren over de eigen schrijfstijl
	16 communicatiestrategieën aanwenden.	20. Strategieën zoals <ul style="list-style-type: none"> • zelfstandig traditionele en elektronische hulpbronnen raadplegen • bij het schrijfproces gebruik maken van de mogelijkheden van ICT (spellingcorrector) • het juiste woord vragen of opzoeken • gebruik maken van een model
	17 de nodige schrijfbereidheid en schrijfdurf opbrengen.	21. De bereidheid <ul style="list-style-type: none"> • van fouten te leren • zorg te besteden aan de presentatie van hun geschreven teksten • de schrijfwijze van een woord op te zoeken

FUNCTIONELE KENNIS

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	18 bij het uitvoeren van hun luister - en leestaken de betekenis van woorden begrijpen aan de hand van hulpbronnen.	22. Gebruik van woordenboek en elektronische naslagetechnieken
	19 bij het uitvoeren van hun spreek- en schrijftaken woordenschat in een bepaalde context gebruiken.	23. De vorm, de betekenis en de reële gebruikscontext van woorden m.b.t. notionele velden zoals <ul style="list-style-type: none"> • 1. persoonlijke identificatie 2. leefomstandigheden 3. dagelijks leven 4. vrijetijdsbesteding 5. reizen 6. gezondheid en lichaamsverzorging 7. onderwijs 8. winkelen 9. eten en drinken 10. diensten 11. klimaat /weer /milieu
	20 tijdens de uitvoering van beperkte spreek- en schrijfp opdrachten eenvoudige taalhandelingen reproduceren.	24. Taalhandelingen zoals <ul style="list-style-type: none"> 12. iemand aanspreken (telefoon / brief) 13. iemand groeten 14. vragen hoe het met iemand gaat 15. iemand uitnodigen 16. afscheid nemen 17. iemand gelukwensen 18. zich voorstellen 19. informatie over een persoon vragen (woonplaats, nationaliteit, moedertaal) 20. naar de tijd vragen 21. eenvoudige informatie vragen en geven (logies, eten; de weg vragen en wijzen)

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
		22. iets bestellen 23. afrekenen 24. iets weigeren 25. een voorstel doen 26. op een voorstel reageren 27. zeggen dat ze het eens / oneens zijn over iets 28. zich verontschuldigen 29. reageren op verontschuldiging 30. spijt, ontevredenheid uitdrukken 31. bedanken en erop reageren 32. goedkeuring of afkeuring uitdrukken 33. een voorkeur uitspreken 34. een verzoek uitdrukken 35. zeggen dat ze iets niet begrijpen 36. vragen om langzamer te spreken, om te herhalen
	21 bij het uitvoeren van hun taaltaken belangstelling opbrengen voor een aantal aspecten van de socioculturele realiteit van de Spaanstalige wereld.	25. Socioculturele aspecten zoals 37. elementaire geografische en culturele gegevens <ul style="list-style-type: none"> ○ over Spanje ○ over Latijns-America (Central America, Zuid Amerika) ○ klimaat, landschappen, ecosystemen ○ toeristische plaatsen ○ leefmilieu (problemen / bescherming) 38. de samenleving <ul style="list-style-type: none"> ○ instellingen (politiek / de autonome regio's) ○ volksfeesten ○ eten en drinken (tapas, etensuren) 39. de vrijetijdsbesteding <ul style="list-style-type: none"> ○ sport, muziek, hobby's ○ jeugdcultuur 40. sociale conventies

FUNCIONES/ACTOS DE HABLA

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
1.1. Saludar a alguien		1		
	Hola			
	Hola, ¿qué tal?			
	¡Buenos Días!			
	¿cómo estás?			
	¿Qué tal?			
	¡Cómo está usted?			
	Bien, gracias			
	Bien, ¿y tu?			
	Bien ¿y usted?			
	¡Buenas Tardes!			
1.2 Recibir a alguien				
	Adelante	1		
	pasa			
	entra			
1.3. Reclamar la atención				
	Eh!	1		
	¡Oiga!			
	¡Oye!			
	¡Mira!			
	¡Mire!			
1.4 Excusarse				
	Perdón!	1		
	Un momento, por favor			
1.5. Despedirse				
	¡Adiós!	1		
	¡Hasta luego!			
	¡Hasta mañana!			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	Hasta el jueves!			
	Hasta la semana próxima!			
	¡Hasta otro día!			
1.6 Presentar a alguien o presentarse				
	Te presento	1		
	Este es			
	soy			
	Me llamo			
	te presento a		2	
	Mi nombre es			
1.7 Responder a una presentación				
	presentación			
	¡Hola!	1		
	¡Mucho gusto!			
	¡Encantado!			
1.8 Invitar y ofrecer a alguien				
	¿Quieres ir...?	1		
	¿Vamos a....?			
	¿y si vamos a...?			
	Toma			
	Coge			
	Toma uno			
1.9. Aceptar o rechazar una invitación				
	Vale	1		
	Si, gracias			
	De acuerdo			
	¡Qué bien!			
	¿quieres?			
	Si, gracias			
	¡Qué bien!			
	Bueno			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	Encantado			
	Estupendo			
	No, gracias			
1.10 Pedir algo				
	Dame, pásame, déjame		2	
	Dámelo, pásamelo, déjamelos			3
	¿Me das?	1		
	¿puedes darme?	1		
	Por favor, dame	1		
1.11 Pedir ayuda				
	¿Me ayudas?	1		
	Por favor, podría....?		2	3
1.12 Ofrecer ayuda				
	¿te ayudo?	1		
1.13 Aceptar o rechazar la ayuda				
	Gracias	1		
	Si, por favor			
	no,			
	no, gracias			
1.14 Solicitar una cita				
	¿a qué hora...?	1		
	¿Qué día....?			
	¿Cuándo...?			
1.15 Agradecer				
	Gracias	1		
	de nada			
1.16 Desear buena suerte y felicitar				
	¡Suerte!		2	
	¡Felicidades!			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	¡Feliz Navidad!			
1.17 Hacer cumplidos y responder a ellos				
	¡Qué guapo...!	1	2	
	¡Qué simpático...!			
	Gracias			
	Muchas gracias			
	¿de verdad?			
1.18 Pedir y aceptar disculpas				
	Perdón	1		
	Perdona		2	
	Perdone		2	
	Lo siento (mucho)	1		
	Disculpe		2	
	No es nada	1		
	No importa	1		
II INFORMACIÓN Y COMUNICACIÓN				
2.1. Iniciar una charla				
	Hola	1		
	Oiga		forma	sistema
	Oye			
	Pues...			
	Perdone...		2	
2.2. Concluir una conversación				
	En fin...		2	
	Eso es	1		
2.3. Para proseguir una conversación				
	Bueno...	1		
	Bien, pues...	1		
2.4 Pedir a alguien que repita				
	Perdón, ¿puede repetir?	1		
	Repita, por favor		2	

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	¿Cómo dice?			
	¿cómo?			
2.5 Afirmar o negar algo				
	Sí, claro	1		
	¡Claro!			
	¡claro que sí!			
	Es verdad			
	pues claro			
	no			
	no es verdad			
	pues no			
	¡claro que no!			
	no, hombre. No			
2.6. Manifestar atención				
	¿ah, sí?	1		
	¿sí?			
	¡oh!			
	¿Qué?			
2.7 Comprobar la comprensión				
	¿verdad?	1		
	¿no?			
	¿me entiendes?			
	¿me entendéis?			
	¿vale?			
	¿de acuerdo?			
	¿me explico?		2	
2.8 Mantener un diálogo telefónico				
	¿diga?	reconocer	sistematizar	
	¿dígame?			
	¡¿sí?!?			
	No... no está			
	¿De parte de			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	quién.?			
	un momento, por favor			
	enseguida se pone			
	llame/llama más tarde			
	no está			
	No, se equivoca			
	¿puedo hablar con.....por favor?			
	Hola, soy....			
	¿eres....?			
	Te llamo desde.....			
	de parte de.....			
	¿Pepito Picaporte?			
2.9. Pedir información				
	Perdone, ¿sabe usted?		2	
	Oye, ¿sabes?	1		
	¿sabes?	1		
	¿qué sabes de...?	1		
	¿sabes si...?		2	
2.10 Manifestar información o desinformación o duda				
	Sí, ya sé	1		
	Sí, ya lo sé			
	No sé			
	No lo sé			
	¡Yo que sé!			
	No estoy seguro			
2.11 Preguntar qué pasa en general o que le ocurre a alguien en particular				
	¿Qué pasa?	1	2	
	¿Qué te pasa?			
	¿qué le pasa?			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	¿te pasa algo?			
	¿te encuentras bien?		2	
2.12 Manifestar curiosidad				
	¿Sí?	1		
	¿Ah...sí...?			
	¿de verdad?			
	¡Cuenta...!		2	
2.13 Preguntar sobre lo ocurrido				
	¿Qué ha pasado?	1	2	
	¿cómo fue?		2	3
	¿qué ocurrió?		2	3
2.14. Preguntar a alguien si está seguro de algo				
	¿seguro?	1		
	¿de verdad?			
	¿cómo lo sabes?			
2.15 Manifestar intención o la no intención de hacer algo				
	Voy a + infinitivo	1		
	Mañana voy a + inf.			
	El domingo voy a + inf.			
	El año que viene voy a + inf.		futuro?	
	No voy a + infinitivo			
	no pienso + infinitivo		2	
	El domingo no voy a + infinitivo			
	El año que viene no voy a + inf.			
2.16 Preguntar si recuerda a alguien o algo				
	¿te acuerdas de...?	1	2	
	¿te acuerdas?			
	¿recuerdas?			
2.17 Recordar y decir que uno ha olvidado a alguien o algo				

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	Me acuerdo de...			
	Recuerdo...			
	No me acuerdo (de)	1		
	No lo recuerdo			
2.18 Preguntar si algo es correcto				
	¿vale?	1		
	¿está bien?			
	¿está mal?			
	¿es así?			
	¿está bien así?			
	¿cómo se dice....en español?			
	¿se dice.....?			
	¿cómo se pronuncia....?			
	¿se dice así?			
	¿se escribe así?			
	¿cómo se escribe....?			
	¿es correcto?			
2.19 Decir que algo es correcto o incorrecto				
	¡Está bien!	1		
	¡Vale!			
	¡Sí!			
	Muy bien			
	Bien			
	¡Qué bien!			
	Es así			
	Perfecto			
	Estupendo			
	¡No, no!			
	No es así			
	está mal			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	¡Qué mal!			
	Fatal			
	esto no se dice así			
	Esto no se escribe así			
	se dice....			
	se escribe...			
2.20 Contradecir				
	¡No!	1		
	Si, pero....			
	No estoy de acuerdo			
	¿cómo que no?	1		
2.21 Especular				
	A lo mejor...		2	3
	¡Quizá!		2	3
	¡Quizás !		2	3
III ACCIONES COMUNICATIVAS				
3.1 Preguntar por la obligación?				
	¿tengo que...?	1		
	¿es obligatorio?			3
3.2.Expresar la obligación y la no obligación				
	Tengo que...			3
	Tienes que...			
	Es obligatorio			
	No tengo que....			
	No es obligatorio...			
	No tienes que...			
	Haz....(imperativos)			
	Haced.... (imperativos)			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	Por favor... podrías + infinitivo			
	Por favor... puede + infinitivo			
	Por favor			
3.3 Preguntar por la posibilidad de hacer algo/pedir permiso				
	¿Puedes?	1	2	3
	¿puedo?			
	¿se puede....?			
3.4. Expresar la posibilidad, el permiso, imposibilidad o prohibición de hacer algo				
	Sí	1	2	
	Sí, puedes....			
	¡Claro que sí!			
	No,			
	No puedes			
	No se puede			
	Está prohibido			
	Se ruega No Fumar (carteles)			
	Te dejo (+infinitivo)			
	Puedes /Podéis hacerlo			
	No chilléis (imperativo negativo)			3
3.5 Animar a alguien				
	¡Prueba!		2	
	¡ánimo!	1		
	¡Adelante!	1		
	¡Sigue!		2	
	¡Continúa!		2	
	¡Qué bien!	1		
3.6 Dar instrucciones				
	Mira, es así	1		
	Sígueme (imperativo singular)	1		

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	Abrid los libros (imperativo plural)		2	
	Primero...luego....después....		2	
	Hazlo/hacedlo como...(yo, ella...)			3
3.7 Negarse a hacer algo				
	No	1		
	No lo haré		2	
	No quiero	1		
	¡Imposible!	1		
	que no, que no lo hago	1		
3.8. Intentar hacer algo				
	Lo intentaré		2	
3.9 Decir que uno puede o no puede hacer algo				
	Yo puedo hacerlo	1		
	Es fácil			
	No puedo			
	Es muy difícil			
3.10 Llamar la atención				
	¡Oiga, oiga!	1 pasivamente	2	
	¡Cuidado!	1		
3.11 Regañar				
	¡Otra vez!	1		
	¡Vamos, hombre!	1		
	¡No lo hagas más!			3
	¿Por qué....?	1		
3.12 Expresar irritación				
	¡basta!	1		
3.13 Tranquilizar a alguien				
	Tranquilo/tranquila	1		
	No te preocupes			3
	No te pongas nervioso/nerviosa			3
IV SENTIMIENTOS, GUSTOS Y OPINIONES				

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
4.1 Expresar alegría /tristeza				
	¡Qué bien!	1		
	Estoy contento/contenta			
	Estoy contento/contenta por...			
	¡Olé!			
	¡Viva!			
	¡Qué pena!	1		3
	¡Qué lástima!	1		3
4.2 Expresar simpatía/antipatía				
	Me encanta.....	1		3
	¡Qué antipático/antipática!	1		
	¡Qué simpático/simpática!	1		
4.3 Expresar satisfacción / agrado/desagrado				
	me gusta	1		
	...es maravilloso			
	¡Qué bien!			
	¡Qué bonito!			
	¡Qué feo!			
	¡Qué horrible!			
	No me gusta			
4.4 Expresar admiración / sorpresa/interés/ entusiasmo				
	¡Qué grande!	1		
	¡Ah...!			
	¡Oh....!			
	¡¿Sí...?!			
	¡Mira!			
	¡Qué bien!			
	¡Qué interesante!			
	¡Es estupendo!			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
4.5. Expresar enfado/aburrimiento/desinterés				
	Estoy enfadado/enfadada	1		
	¡Basta!			
	¡Qué aburrido!			
	Me aburre			
	¡Qué lata!			
4.6 Expresar indiferencia				
	No me importa	1		
	Me es igual			
	Da igual			
4.7 Expresar dolor físico				
	¡Qué dolor!	1	2	
	¡Que daño!	1		
	¡Uy!	1		
	¡Ay!	1		
	Me duele.....	1	2	
	Tengo dolor de....	1		
	¡No puedo más!	1		
4.8 Expresar alivio				
	¡Uf!		2	
	¡Qué bien!			
	¡Gracias a Dios!			
	¡Por fin!			
4.9 Expresar temor				
	tengo miedo de...		2	3
	Me preocupa....			
	¡qué miedo!			
	estoy asustado/asustada			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
4.10 Expresar repulsión/asco/rechazo				
	¡Qué asco!	1		
	¡No!			
	De ninguna manera			
	¡vete!		2	
	¡márchate!		2	
4.11 Preguntar sobre gustos y aficiones				
	¿Te gusta?	1		
4.12 Expresar gustos /aficiones/lo que no gusta				
	me gusta	1		
	...Me gusta mucho			
	...Me encanta			
	No me gusta			
no me gusta nada			
4.13 Preguntar sobre preferencias				
	¿Qué prefieres?			3
	¿Prefieres.....?			3
	¿Qué te gusta más?	1		
	¿Te gusta más que....?	1		
	¿te gusta más.....o.....?	1		
4.14 Expresar preferencias				
	Prefiero		2	3
	Me gusta más.....	1		
4.15 Preguntar el interés				
	¿Te interesa....?	1		
4.16 Expresar el interés o la falta de interés				
	¡Qué interesante!	1		
me interesa (mucho)			

I RELACIONES SOCIALES	FUNCIONES	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
	...No me interesa			
4.17 Expresar posibilidad, probabilidad, imposibilidad o improbabilidad				
	Es posible			3
	Quizá			3
	A lo mejor...			3
	¡Imposible!	1		
	Es imposible	1		
4.18 Desear que ocurra algo				
	¡Ojalá!			3
4.19 Querer algo				
	Quiero			con que: 3
	necesito			3
4.20 Pedir el acuerdo				
	¿vale?	1		
4.21 Manifestar el acuerdo				
	vale	1		
4.22 Hacer comparaciones				
	(...) más que (...)	1	2	
	(...) tan (...) como			
	(...) menos (...) que (...)			
	(...) más que (...)			
	(...) tanto como (...)			
	(...) menos que (...)			
	(...) y (...) son iguales			

GRAMMATICALE THEMA'S

GRAMMATICAAAL TEMA	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
artículo y sustantivo	X	X	X
artículo definido	X	X	X
al, del	X	X	X
el + sustantivo femenino	(observar)	X	X
lo	o	X	X
artículo indefinido	X	X	X
el señor X	(presentar)	X	X
artículo con cifras (hora, ...)	el sistema de la hora, el teléfono	X	recapitulación
el verbo			
presente de indicativo verbos regulares, diptongos, irregulares más frecuentes	regulares, diptongos e irregulares como ser, estar, tener	más irregulares: dar, haber, hay, hacer, ir	uitbreiding en herhaling
el gerundio	o	forma	gebruik en tijdswaarde met estar
el participio	formación (depende del nivel del grupo, pero normalmente si)	regulares e irregulares mas frecuentes	irregulares
el verbo reflexivo	verbos regulares	irregulares	X
hay/está	uso contrastado	es/hay/está	X
hay qye / tener que	(solo pasivo)	X	X
estar (lugar, estado, estado físico)	situaciones básicas	elaboración	X
ser/estar + adjetivo / adverbio	adjetivo para descripción física	base del uso	elaboración
estar + gerundio	o	forma y uso (presente)	X
ir a + infinitivo	X	X	contraste ir a / futuro imperfecto
el imperativo	reconocer la forma como orden	imperativo positivo (activamente)	imperativo negativo
el futuro	o	formación	contraste con "ir a"
el condicional	o	o	X uso
el pretérito indefinido	o	forma regulares /irregulares frecuentes	X forma

GRAMMATICAAAL TEMA	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
el imperfecto	o	o	X
el pretérito perfecto	formación	X	X
los tiempos del pasado	o	o	observar
el presente de subjuntivo	o	o	X (forma y uso en el imperativo)
imperativo negativo	(solo observar y reconocer el valor)	(reconocer y valorar)	forma y uso
perífrasis verbales con gerundio	o	o	X
ser/estar con participio	o	solo pasivo	X
la pasiva (varias formas)	o	o	observar
estructuras impersonales (me gusta)	o	X	X
el imperfecto de subjuntivo	o	o	o
si condicional	o	o	o
estilo indirecto	o	o	o
ser y estar/ condiciones específicas	o	síntesis integrado de lo anterior	síntesis y elaboración
el adjetivo	formas y concordancia m/f // s/p	X	concordancia compleja
concordancia del adjetivo	X	X	X
apócope	o	X	X
mucho / poco + sustantivo	X	X	X
el adverbio		forma y uso básico	uso
los numerales	hasta 1000	X	sistema general recapitulación
los numerales ordinales	o	hasta 10	X
pronombres personales			
coi	o	X	X
cod	o	X	X

GRAMMATICAAAL TEMA	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	UITBREIDINGSDOELSTELLINGEN
se	o	X (en construcciones impersonales)	X
pronombres redundantes	o	X	X
pronombres sujeto	X	X	X
adjetivo posesivo		X	X
los demostrativos	X	X	X
los interrogativos	X		X
pronombre enclítico / conmigo,	o	X (observación)	X
pronombre indefinido	X	X	X
pronombre relativo	o	o	X
preposiciones (a, con, de, en, para, por)	a, de, en, con	ídem + base "para"	contraste por/para
preposiciones contra, hace, hasta, sin	contra, sin	sin, contra, hasta	hace, hasta
la negación	X	X (elaboración)	X
conjunciones (y, o, pero, cuando)	y, o, pero	cuando	X

CONTENIDOS HISTORICOS Y CULTURALES

Estrategias

- Comparar situaciones y hechos culturales hispánicos y belgas
- Utilizar documentos auténticos
- Estimular la inferencia cultural a partir de documentos auténticos
- Presentar esquemas, gráficos, vídeos, materiales icónicos
- Presentar hechos históricos comunes a Bélgica y a España, y relevantes desde el punto de vista europeo
- Presentar contenidos culturales españoles que muestren la diversidad de España
- Evitar la repetición de tópicos, clichés
- Presentar la diversidad cultural de los países que hablan español
- Equilibrar contenidos españoles y americanos

Propuesta de contenidos culturales

- Medio Físico

España

Geografía de España

Climas

Paisajes, ecosistemas

Lugares Turísticos

Problemas y Protección del medio ambiente

América

Continente americano: Centroamérica, Sudamérica

Climas

Paisajes, ecosistemas

Lugares Turísticos

Problemas y Protección del medio ambiente

- Medio político

España

Sistema político español.

Instituciones.

Autonomías

América

Sistemas políticos de algunos países americanos

Propuesta de contenidos históricos

España

Algunos hechos históricos relevantes desde el punto de vista europeo.

América

Culturas pre-colombinas

- Lengua

España

El español en el mundo: países en los que se habla español

Diferencias entre variantes dialectales más importantes

Instituciones lingüísticas y culturales y sus acciones para la defensa y la unidad de la Lengua: Academias de la Lengua Española, I. Cervantes

Importancia creciente del español en Internet

América

Pluralidad lingüística de España

Lenguas indias en Centroamérica y Sudamérica

El español en los EEUU. El *Spanglish*

- Literatura y Cultura

España

Nombres importantes de la Literatura en español: Cervantes. García Márquez, Pablo Neruda, Cortázar

Premios Nóbel: Rigoberta Menchú

Pintores: Velásquez, Goya, Picasso, Dalí, Diego Rivera, Botero, Frida Kahlo

Directores de cine: Buñuel, Almodóvar

América

- Economía

España

Fuentes de riqueza y economía del país

América

Fuentes de riqueza y economía de algunos países americanos

Proyectos de desarrollo. Cooperación para el desarrollo

- Costumbres y folklore

España

Fiestas populares

Gastronomía

Vinos

Bares, tapas

Costumbres, horas de las comidas, etc

América

Fiestas populares

Gastronomía

Vinos

Costumbres, horas de las comidas, etc.

- Sociedad actual

España

Población

Sistema educativo español

Retrato de la juventud española

Problemas y aspiraciones de los jóvenes

Cultura juvenil

Emigrantes que llegan

Situación de las mujeres

Medios de comunicación

Deportes

América

Población de algunos países americanos

Sistema educativo de, al menos, un país americano

Documentos de jóvenes de países americanos

Problemas y aspiraciones de los jóvenes

Cultura juvenil

Población que emigra

Medios de comunicación

Deportes

Música y canciones en español

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
1	<p>DE VIER VAARDIGHEDEN</p> <p>Tijdens de studie van het Spaans wordt aan de vier vaardigheden een ongelijk gewicht toegekend. Luisteren en spreken staan centraal in het taalverwervingsproces bij beginners. Naarmate de leerlingen vorderen gaat de leesvaardigheid een belangrijkere plaats innemen en worden zij tot autonoom lezen gestimuleerd. De schrijfvaardigheid krijgt aandacht in zoverre deze functioneel is bij het doelmatig functioneren in de wereld van het studiegebied toerisme .</p>
	<p>1.1. Luisteren</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Door de leerlingen geregeld met gesproken Spaans te confronteren worden ze ondergedompeld in een taalbad waarbij zij onbewust grammaticale en lexicale elementen opslaan. ▪ Het is belangrijk dat de leraar tijdens de les zoveel mogelijk de doeltaal spreekt en aldus bestendig de luistervaardigheid van de leerlingen prikkelt. ▪ De leerlingen moeten ook met andere stemmen dan die van de leraar geconfronteerd worden. Zorgvuldig gekozen audio- of videofragmenten met hispanohablantes kunnen bijzonder interessant materiaal opleveren om de luistervaardigheid te oefenen. Aan de hand van authentieke mondelinge boodschappen worden de leerlingen ook vertrouwd gemaakt met het natuurlijke spreekritme van de Spaanssprekende. ▪ Bij de luistervaardigheidstraining streeft de leraar ernaar de verschillende luisterstrategieën aan bod te laten komen: <ul style="list-style-type: none"> o voorspellend luisteren (voorkennis activeren om hypothesen te formuleren over de te beluisteren tekst) o oriënterend luisteren (snel en selectief beluisteren van een tekst om een eerste globale indruk te verwerven) o zoekend luisteren (specifieke informatie uit de tekst halen) o globaal luisteren (hoofdzaken uit de beluisterde tekst halen) o intensief luisteren (aandachtig luisteren om de tekst helemaal te begrijpen). ▪ Het Internet biedt heel wat interessant luistermateriaal in de vorm van geluids- en / of beeldfragmenten (bijv. real-time of downloadbare uitzendingen van radio- en tv-stations, soms met transcripties, en muziek- en filmsites met fragmenten of trailers).
	<p>1.2. Lezen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij de opbouw van het leesvaardigheidsprogramma van zijn leerlingen zorgt de leraar ervoor dat de complexiteit van de teksten en de moeilijkheidsgraad van de oefeningen geleidelijk groter wordt. De “lecturas fáciles” geschreven op basis van frequentielijsten kunnen hierbij ondersteunend werken. De leraar maakt zijn leerlingen progressief vertrouwd met de verschillende leesstrategieën (cfr. luisterstrategieën): lectura selectiva - vistazo – lectura atenta, lectura rápida y superficial (obtener información sobre un texto), lectura intensiva (obtener información de un texto), lectura extensiva (por placer o por interés). ▪ Aantrekkelijke en gevarieerde teksten sluiten aan bij de belangstellings sfeer van de jongeren. Daarbij is het belangrijk dat deze toegang hebben tot authentiek leesmateriaal. Indien dit in de beginfase nog te moeilijk is,

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	<p>gebruikt de leerkracht vereenvoudigde tot semi-authentieke versies. De lokale bibliotheek aanvaardt graag suggesties van scholen wat betreft haar aankooppolitiek. In vele van deze instellingen zijn Spaanse boeken en boekjes, op verschillende leesniveau's, aanwezig. Door de leerlingen te leren van deze cultuurvoorziening gebruik te maken, maakt de leraar hen sociaal vaardig en realiseert zo meteen een vakoverschrijdende eindterm</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het Internet is eveneens een bron van authentiek leesmateriaal. Het 'elektronisch lezen' kan voor de leerlingen een boeiende ervaring zijn. Het is een verkennende manier van lezen waarbij de lezer zich beweegt naar een plaats waar zijn interesse of nood aan informatie hem brengt. Dit vergt specifieke lees - en zoekstrategieën die bij leerlingen moeten ontwikkeld worden. ▪ Essentieel is wel dat de leraar de leerlingen stuurt bij het surfen op het net. Het mag geen vrijblijvende activiteit worden maar een taakgerichte werkvorm met precieze opdrachten.
	<p>1.3. Spreken</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Met taal iets doen staat centraal. ▪ Spreek- en gespreksvaardigheid kunnen ook op een elementair taalniveau. De naam van een klasgenoot verneem je niet noodzakelijk via de klassieke vraag "¿Cómo te llamas ?" ...Het zinnenet "Soy Juan, ¿y tú ?" maakt de vraag net zo duidelijk. De leerlingen leren de typisch Spaanse klanken eventueel via korte uitspraakoefeningen. Dit kan ook met behulp van cd-rom's, ICT-toepassingen en luistermateriaal. ▪ Fonetische, lexicale of grammaticale correctheid is geen doel op zich. Belangrijk is dat de leerlingen in hun taalproductie een zo authentiek mogelijke vlotheid bereiken.
	<p>1.4. Schrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Schrijven is de vaardigheid die in de beginfase het minst aan bod komt. ▪ Naarmate de leerlingen vorderen zal de leraar aandacht hebben voor die vormen van schrijfvaardigheid die in de moderne communicatie gelden (elektronische correspondentie). Gebruik van ondersteunende middelen als een spellingchecker zijn terzake aangewezen. ▪ Bij het schrijven komt het er in de eerste plaats op aan dat leerlingen het Spaanse schriftbeeld correct kunnen imiteren. De leraar mag niet nalaten de leerlingen te wijzen op typisch Spaanse spellingsfenomenen zoals de accenten, de tilde, het vraagteken, het uitroepteken...
2	<p>FUNCTIONELE KENNIS</p> <p>In de beginjaren wordt het cognitieve geïntegreerd binnen de vaardigheden.</p>
	<p>2.1. Grammatica</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Grammatica is nooit doel op zichzelf, maar een hulpmiddel dat de communicatie ondersteunt. Inzicht krijgen in een spraakkunstregel en hem kunnen toepassen vervangt het louter aanleren en memoriseren ervan. Grammaticaal inzicht wordt aangebracht vanuit een communicatieve situatie,

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	<p>waarin de leerling taal produceert en zelf bepaalt wat hij wenst te zeggen. De leraar helpt hem hierbij met lexicale en grammaticale steun.</p>
	<p>2.2. Woordenschat</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ In functie van taalhandelingen en vaardigheden verwerven de leerlingen een basiswoordenschat. Het leerplan verstrekt een stramien, met uitbreidingsmogelijkheden. Vanaf het tweede jaar is het opportuun langs de weg van de leesvaardigheid (lecturas fáciles) de woordenschat systematisch uit te breiden (van niveau A naar niveau B enz.) ▪ Niet alle ongekende woorden in een tekst moeten uitgelegd worden. De leerlingen hoeven niet alle woorden te verstaan om een tekst te begrijpen. Ze zullen vertrouwd worden met strategieën om woorden te raden. Zij leren naar de betekenis van een onbekend woord gissen. Dit kan, door gebruik te maken van het globale begrip van de tekst en van de context waarin het onbekende woord staat of door uit de vorm van het woord zelf de betekenis af te leiden. ▪ Om de autonome leervaardigheid van de leerlingen te ontwikkelen kan het ook nuttig zijn ze te leren werken met woordenboeken. Naast de gedrukte edities bestaan van vele woordenboeken elektronische versies en op het internet is een veelvoud van online-woordenboeken beschikbaar.
	<p>2.3. Kennis van land en volk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij hun receptieve omgang met de Spaanse taal maken de leerlingen kennis met aspecten van de Spaanstalige wereld. Ook tijdens hun reproductieve spreek- en schrijfo opdrachten komen de leerlingen in contact met een aantal levensechte situaties uit het Spaanstalige leven. De belangstelling voor Spanje en Latijns Amerika wordt impliciet aangebracht via de vaardigheden. ▪ Het is niet in de eerste plaats de bedoeling dat leerlingen feitenkennis over de Spaanstalige landen verwerven. Door een doordachte keuze van thema's en teksten probeert de leraar hun interesse op te wekken voor het maatschappelijke leven in Spaanstalige landen. De leerlingen maken kennis met de Spaanstalige sociale en culturele wereld en krijgen inzicht in de overeenkomsten en verschillen met de eigen cultuur. Zo draagt de kennis van land en volk bij tot de ontwikkeling van de interculturele competentie van de leerlingen. Zij mag zich niet beperken tot kennismaking met het buurland Spanje. Ook aspecten van het socioculturele leven in de Spaanstalige gebieden zullen aan bod komen. ▪ Het interculturele aspect van het taal leren komt op een unieke manier aan bod op het Internet. Het 'world wide web' biedt ideale kansen om echte communicatie over de nationale grenzen heen te realiseren en bevat een schat aan informatiebronnen met betrekking tot de culturele component van de landen waar het Spaans als moedertaal gebruikt wordt. Door de openheid van het web krijgen de leerlingen de kans om interculturele ervaringen op een authentieke manier te leren beleven. ▪ De nieuwsgierigheid van de leerlingen voor de socioculturele aspecten van de Spaanstalige wereld kan gewekt worden door het oproepen van een "Spaanse sfeer" in de klas. Wandkaarten, affiches en andere visuele hulpmiddelen in het vaklokaal zijn daartoe nuttige instrumenten.

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
3	<p>TOLERANTIE TEGENOVER DE FOUT</p> <p>Er moet naar een evenwicht gezocht worden tussen vlotheid en nauwkeurigheid in de expressie. De correctie van fouten mag geen storend of demotiverend element worden voor de vlotheid van de communicatie. Vanuit een communicatief standpunt heeft de leraar een grote tolerantie tegenover de fout zodra hij de leerling begrijpt of de boodschap overkomt.</p> <p>Fouten zijn normaal en hoeven zeker niet steeds gesanctioneerd te worden. Ze dienen beschouwd te worden als noodzakelijke stappen in een leerproces. Fouten verbeteren is uiteraard nodig, maar in een andere lesfase dan in het communicatieve praten, luisteren, lezen, schrijven. De verbetering zal collectief en los van het communicatieve gebeuren. Zo stelt men de leerling gerust en verliest de fout haar verlamdend effect.</p>
4	<p>DOCUMENTEN VAN DE LERAAR</p> <p>4.1. Leerplan versus handboek</p> <p>De leerkrachten zijn vrij in de keuze van handboeken en materiaal. Het spreekt vanzelf dat ze vooraf de handboeken moeten onderwerpen aan een grondige analyse (binnen de vakwerkgroep), waarbij de vraag wordt gesteld in hoeverre het handboek de doelstellingen van het leerplan realiseert. Niet het handboek, maar wel het leerplan heeft prioriteit. Een handboek is slechts een hulpmiddel om de doelstellingen te realiseren.</p>
	<p>4.2. Agenda</p> <p>De agenda bevat relevante informatie die voor de taakuitvoering van de leraar noodzakelijk is. Dit houdt onder meer in:</p> <ul style="list-style-type: none">o datum, lestijd, klas,o leerinhouden,o opdrachten voor de leerlingen.
	<p>4.3. Lesvoorbereidingen</p> <p>Het is zeer belangrijk dat de leraar voor elke les weet welke leerplandoelstellingen hij wil realiseren en hoe hij dat wil doen. Hij improviseert niet, maar stemt zijn didactisch handelen doelgericht af op de realisatie van het leerplan. Als hij zijn leerlingen bovendien vooraf duidelijk maakt welke lesdoelstellingen hij wil nastreven verhoogt hij de transparantie van zijn onderwijs.</p> <p>Bij het maken van lesvoorbereidingen bezint de leraar zich over volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none">o wat zijn mijn lesdoelstellingen? (in overeenstemming met het leerplan)o met welke leerinhouden wil ik mijn lesdoelstellingen realiseren?o welke didactische werkvormen zal ik daarvoor hanteren?o welke didactische hulpmiddelen zal ik inschakelen? <p>Voor de lesvoorbereiding staan – dankzij de informatie - en communicatietechnologie – allerhande informatiebronnen ter beschikking die het de leraar mogelijk maken geschikte thema's, taalmateriaal in allerlei presentatievormen en voorbeelden te vinden. Via het Internet is authentiek taalmateriaal in geschreven, gesproken en visuele vorm vlot bereikbaar.</p> <p>Op het einde van de les evalueert de leraar via korte steekproeven of de</p>

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	doelstellingen werden bereikt.
	<p>4.4. Jaar(vorderings)plan: een nuttig instrument voor een efficiënt tijdsgebruik</p> <p>Een jaarplan is geen louter administratief document. Het is een uitgewerkt schema waarin de leerdoelen en leerinhouden die in dit leerplan beschreven staan, evenwichtig verdeeld worden over de schooljaren. Om te waken over de continuïteit van het leerplan en om de horizontale en verticale samenhang te verzekeren worden jaarplannen het best opgesteld in samenspraak en overleg met de collega's van de vakgroep.</p> <p>Een jaarplan brengt op jaarbasis een oordeelkundig timemanagement in kaart. Bij het begin van het schooljaar fungeert dit document als ruggengraat voor de verdere uitbouw van de lessen.</p> <p>De structurering veronderstelt enige flexibiliteit waarbij kan worden ingespeeld op de actualiteit, onverwachte omstandigheden, enz. Het is raadzaam dat dit werkinstrument jaarlijks geëvalueerd en bijgestuurd wordt: een jaarplan is een dynamisch, geen statisch document.</p> <p>Dit leerplan schrijft geen expliciet model van jaarplan voor. Het behoort tot de pedagogische vrijheid van de vakwerkgroepen om een model te ontwikkelen dat het beste aansluit bij hun visie op het leerplan.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>In een jaarvorderingsplan zijn de verschillende taalvaardigheden en hun integratie binnen de opeenvolgende lesfasen terug te vinden. Het is aan te raden in dit plan ook de evaluatiebeurten op te nemen. Zo kan overzichtelijk worden aangetoond dat de evaluatie gebeurde op basis van wat in de klas werd geleerd en ingeoeft</p> </div>
	<p>4.5. Evaluatieschrift</p> <p>Het evaluatieschrift is een document waarin de leraar alle evaluatiegegevens inventariseert. Hij beperkt zich daarbij niet tot gegevens m.b.t. de functionele kennis. Hij maakt ook aantekeningen wat betreft het beheersingsniveau van de vaardigheden (zowel de receptieve als de productieve) en de evaluatie van attitudes (zie hoofdstuk 'Evaluatie' 3.1. en de bijhorende bijlage). Aangezien het schrift ook de rapportcijfers, de commentaar op het rapport en het eventuele remediëren bevat, is dit document onmisbaar op ouderavonden, klassenraden en bij eindbeslissingen.</p>
5	<p>DOCUMENTEN VAN DE LEERLING</p> <p>5.1. Agenda</p> <p>Naast een bron van informatie voor de leerling - hij noteert hierin zijn leerstof, opdrachten en resultaten - is de leerlingenagenda een belangrijk communicatiekanaal met de ouders. Via de agenda kan de leraar de ouders permanent informeren over de vorderingen van hun kinderen. Hij laat de leerlingen de behaalde cijfers in hun agenda schrijven en noteert zelf veranderingen in het leergedrag, remediërende opdrachten en inhaallessen. Het adequate gebruik van de agenda als communicatiemiddel, belet dat de ouders voor verrassingen komen te staan en vermijdt betwistingen.</p>

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	<p>5.2. Notities</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ In hun notities ordenen de leerlingen de leerstof op overzichtelijke wijze. De leraar verstrekt duidelijke instructies wat betreft een goede indeling. Dit kan eveneens het voorwerp zijn van overleg in de vakwerkgroep. Eenvormigheid over de jaren en graden heen bevordert immers de transparantie voor de leerlingen. De leraar ziet toe op de kwaliteit van de notities door occasionele controle op netheid, volledigheid en correcte taal. ▪ Toetsen en opdrachten worden bij voorkeur bij de notities gevoegd met het oog op het voorbereiden van de eindproeven. ▪ Het is aanbevolen een blad met studieafspraken aan de notities toe te voegen. Het blad wordt ondertekend door de ouders en/of door de leerling. De afspraken bevatten praktische informatie over het toetsen van communicatieve vaardigheden, notities, handboeken, opdrachten, huislectuur...Zij worden – met het oog op de uniformiteit binnen het vak - best door de vakwerkgroep geformuleerd.
6	<p>VAKGROEPWERKING</p> <p>Vaak is er in een school slechts één leraar Spaans en lijkt vakgroepwerking overbodig. Toch is het raadzaam dat leerkrachten Spaans aansluiting zoeken bij de vakwerkgroepen van de andere moderne vreemde talen. Aangezien de communicatieve didactiek in de verschillende moderne vreemde talen dezelfde is, en heel wat leerplandoelstellingen gelijklopend zijn, verdwijnen op school best de muren tussen de taalvakken en plegen de taalleraars vakoverschrijdend overleg in een gemeenschappelijke vakwerkgroep voor Moderne Vreemde Talen. De recente ontwikkelingen binnen ICT maken het bovendien mogelijk permanent informatie uit te wisselen. We denken hier aan initiatieven als het open leerplatform. In dit kader kunnen leerkrachten ook de vergaderingen van de vakwerkgroep doelmatig voorbereiden en op de traditionele vergadertijd besparen.</p>
7	<p>DE TAALKLAS</p> <p>Willen scholen een krachtige leeromgeving voor het onderwijs van vreemde talen creëren, dan zullen zij ernaar streven om over goed uitgeruste taalklassen te beschikken. Een moderne taalklas is een multifunctioneel communicatiecentrum dat de leraar in staat stelt tijdens een zelfde lestijd gevarieerde werkvormen te gebruiken. Dit veronderstelt een flexibele klasopstelling en de aanwezigheid van alle noodzakelijke leermiddelen in de taalklas zelf (zie hoofdstuk 'Minimale materiële vereisten'). Het verhuizen van didactisch materiaal van het ene lokaal naar het andere, werkt demotiverend en remt het gebruik ervan.</p> <p>Door haar aankleding moet de taalklas ook bijdragen tot de socio-culturele competentie van de leerlingen. Wandkaarten, posters en andere visuele hulpmiddelen die de cultuur van de Spaanstalige gebieden illustreren en de aanwezigheid van kranten, tijdschriften, folders en andere authentieke documenten, maken van de taalklas een ruimte die het interculturele bewustzijn van de leerlingen stimuleert.</p> <p>Aangezien de integratie van ICT in het taalonderwijs een belangrijke doelstelling van dit leerplan is, moeten de leerkrachten Spaans vlot kunnen beschikken over computers. Of die computers opgesteld staan in de taalklas zelf, of in een apart multimedialokaal, is een keuze die de school maakt. In het beste geval beschikt de</p>

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	school over beide mogelijkheden. Zo kunnen leerlingen profiteren van de voordelen van de twee systemen. Als de computers aanwezig zijn in de taalklas zelf, zijn ze flexibel inzetbaar (bijv. voor het remediëren) zonder dat de leerlingen de klas moeten verlaten en de leraar het multimedialokaal moet reserveren. De drempel om met de computer te werken ligt dan lager omdat het gebruik ervan een geïntegreerd onderdeel wordt van de lespraktijk. Als de computers geïnstalleerd zijn in een speciaal uitgerust multimedialokaal, krijgen alle leerlingen de kans om met de computer te werken wat de mogelijkheden tot samenwerking en communicatie verhoogt.

INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE

Wat?

Onder ICT verstaan we het geheel van computers, netwerken, internetverbindingen, software, simulatoren, etc. Telefoon, video, televisie en overhead worden in deze context niet expliciet meegenomen.

Waarom?

De recente toevloed van informatie maakt levenslang leren een noodzaak voor iedereen die bij wil blijven. Maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen wijzen op het belang van het verwerven van ICT. Enerzijds speelt het in op de vertrouwdheid met de beeldcultuur en de leefwereld van jongeren. Anderzijds moeten jongeren niet alleen in staat zijn om nieuwe media efficiënt te gebruiken, maar is ICT ook een hulpmiddel bij uitstek om de nieuwe onderwijsdoelen te realiseren.

Het nastreven van die competentie veronderstelt onderwijsvernieuwing en aangepaste onderwijsleersituaties. Er wordt immers meer belang gehecht aan probleemoplossend denken, het zelfstandig of in groep leren werken, het kunnen omgaan met enorme hoeveelheden aan informatie, ...

In bepaalde gevallen maakt ICT deel uit van de vakinhoud en is ze gericht op actieve beheersing van bijvoorbeeld een softwarepakket binnen de lessen informatica. In de meeste andere vakken of bij het nastreven van vakoverschrijdende doelstellingen vervult ICT een ondersteunende rol.

Door de integratie van ICT kunnen leerlingen immers:

- het leerproces zelf in handen nemen;
- zelfstandig en actief leren omgaan met les - en informatiemateriaal;
- op eigen tempo werken en een eigen parcours kiezen (differentiatie en individualisatie).

Hoe te realiseren?

In de eerste graad van het SO kunnen leerlingen adequaat of onder begeleiding elektronische informatiebronnen raadplegen. In de tweede en nog meer in de derde graad kunnen de leerlingen "spontaan" gegevens opzoeken, ordenen, selecteren en raadplegen uit diverse informatiebronnen en -kanalen met het oog op de te bereiken doelen.

Er bestaan verschillende mogelijkheden om ICT te integreren in het leerproces.

Bepaalde programma's kunnen het inzicht verhogen d.m.v. visualisatie, grafische voorstellingen, simulatie, het opbouwen van schema's, stilstaande en bewegende beelden, demo's, ...

Sommige cd-roms bieden allerlei informatie interactief aan, echter niet op een lineaire manier. De leerling komt via bepaalde zoekopdrachten en verwerkingstaken zo tot een eigen "gestructureerde leerstof".

Databanken en het Internet kunnen gebruikt worden om informatie op te zoeken. Wegens het grote aanbod aan informatie is het belangrijk dat de leerlingen op een efficiënte en een kritische wijze leren omgaan met deze informatie. Extra begeleiding in de vorm van studiewijzers of instructiekaarten is een must. Om tot een kwaliteitsvol eindresultaat te komen, kunnen leerlingen de auteur (persoon, organisatie, ...), de context, andere bronnen die de inhoud bevestigen en de onderzoeksmethode toevoegen. Dit zal het voor de leraar gemakkelijker maken om het resultaat en het leerproces te beoordelen.

De resultaten van individuele of groepsopdrachten kunnen gekoppeld worden aan een mondelinge presentatie. Het programma "Powerpoint" kan hier ondersteunend werken.

Men kan resultaten en/of informatie uitwisselen via e-mail, blackboard, chatten, nieuwsgroepen, discussiefora, open leerplatform... ICT maakt immers allerlei nieuwe vormen van directe en indirecte communicatie mogelijk. Dit is een meerwaarde omdat ICT niet alleen interscolaire projecten mogelijk maakt, maar ook de communicatie tussen leraar en leerling (uitwisselen van cursusmateriaal, planningsdocumenten, examens, toetsen, ...) en leraren onderling (uitwisseling lesmateriaal). Het open leerplatform maakt de leeromgeving meer inschakelbaar en inpasbaar in de bestaande omgeving.

Sommige programma's laten toe met graduele niveaus te werken. Ze geven de leerling de nodige feedback en remediëring gedurende het leerproces (= zelfreflectie en -evaluatie).

BEGELEID ZELFGESTUURD LEREN

Wat?

Met begeleid zelfgestuurd leren bedoelen we het geleidelijk opbouwen van een competentie naar het einde van het secundair onderwijs, waarbij leerlingen meer en meer het leerproces zelf in handen gaan nemen. Zij zullen meer en meer zelfstandig beslissingen leren nemen in verband met leerdoelen, leeractiviteiten en zelfbeoordeling.

Dit houdt onder meer in dat:

- de opdrachten meer open worden;
- er meerdere antwoorden of oplossingen mogelijk zijn;
- de leerlingen zelf keuzes leren maken en verantwoorden;
- de leerlingen zelf leren plannen;
- er feedback wordt voorzien op proces en product;
- er gereflecteerd wordt op leerproces en leerproduct.

De leraar is ook coach, begeleider.

De impact van de leerlingen op de inhoud, de volgorde, de tijd en de aanpak wordt groter.

Waarom?

Begeleid zelfgestuurd leren sluit aan bij enkele pijlers van ons PPGO, o.m.

- leerlingen zelfstandig leren denken over hun handelen en hierbij verantwoorde keuzes leren maken;
- leerlingen voorbereiden op levenslang leren;
- het aanleren van onderzoeksmethodes en van technieken om de verworven kennis adequaat te kunnen toepassen.

Vanaf het kleuteronderwijs worden werkvormen gebruikt die de zelfstandigheid van kinderen stimuleren, zoals het gedifferentieerd werken in groepen en het contractwerk.

Ook in het voortgezet onderwijs wordt meer en meer de nadruk gelegd op de zelfsturing van het leerproces in welke vorm dan ook.

Binnen de vakoverschrijdende eindtermen, meer bepaald "Leren leren", vinden we aanknopingspunten als:

- keuzebekwaamheid;
- regulering van het leerproces;
- attitudes, leerhoudingen, opvattingen over leren.

In onze huidige (informatie)maatschappij wint vaardigheid in het opzoeken en beheren van kennis voortdurend aan belang.

Hoe te realiseren?

Het is belangrijk dat bij het werken aan de competentie de verschillende actoren hun rol opnemen:

- de leerling wordt aangesproken op zijn motivatie en “leer”kracht;
- de leraar krijgt de rol van coach, begeleider;
- de school dient te ageren als stimulator van uitdagende en creatieve onderwijsleersituaties.

De eerste stappen in begeleid zelfgestuurd leren zullen afhangen van de doelgroep en van het moment in de leerlijn “Leren leren”, maar eerder dan begeleid zelfgestuurd leren op schoolniveau op te starten is “klein beginnen” aan te raden. Vanaf het ogenblik dat de leraar zijn leerlingen op min of meer zelfstandige manier laat

- doelen voorop stellen;
- strategieën kiezen en ontwikkelen;
- oplossingen voorstellen en uitwerken;
- stappenplannen of tijdsplannen uitzetten;
- resultaten bespreken en beoordelen;
- reflecteren over contexten, over proces en product, over houdingen en handelingen;
- verantwoorde conclusies trekken;
- keuzes maken en verantwoorden;

is hij al met een of ander aspect van begeleid zelfgestuurd leren bezig.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Om dit leerplan in optimale omstandigheden te realiseren dient de school over de noodzakelijke **uitrusting en het nodige didactische materiaal** te beschikken.

Dit houdt in:

- een vaklokaal met gemakkelijk verplaatsbaar meubilair om interactieve werkvormen mogelijk te maken, met daarin:
 - o ruimte voor aankleding (posters, wandkaart, foto's, knipsels...),
 - o bord, scherm en overheadprojector,
 - o een degelijke geluidsinstallatie: cassette recorder, cd-speler,
 - o tv- en videotoestel (vast of mobiel),
 - o geluid- en beelddragers (geluidscassettes, cd's, videocassettes, dvd's ...),
 - o een aantal referentiewerken: woordenboeken, grammatica's.
- multimediacomputers met Internetaansluiting:
 - o ofwel vijf, geïntegreerd in het vaklokaal,
 - o ofwel tien, opgesteld in een speciaal uitgerust multimedialokaal.

Veiligheidsvoorschriften:

Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- o Codex,
- o ARAB,
- o AREI,
- o Vlarem.

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht genomen moeten worden m.b.t.

- o de uitrusting en inrichting van de lokalen;
- o de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- o duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- o alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- o de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- o de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

EVALUATIE

ALGEMENE PRINCIPES

In de onderwijsliteratuur wordt steeds meer beklemtoond dat onderwijzen en evalueren met elkaar moeten verweven zijn en dat de evaluatie er ook en vooral is voor de leerling, om hem inzicht in zijn leerproces te geven.

Taalverwerving gebeurt via het aanleren van vaardigheden. Een goede evaluatie zal uitgaan van wat in de klas wordt geleerd en dus peilen naar het te bereiken niveau van luisteren, lezen, spreken en schrijven. Zo zal dergelijke evaluatie het leerproces bevorderen en de leerlingen motiveren bij hun inspanningen.

DE VIER VAARDIGHEDEN

In elk examen worden deze vier vaardigheden geëvalueerd.

Wij gaan ervan uit dat ook de cognitieve delen van de leerstof (wat doorgaans woordenschat en spraakkunst heet) doorheen de vaardigheden kunnen worden getoetst. Dit lijkt ons oneindig veel beter dan de toevlucht te nemen tot vertaalmechanismen of driloefeningen.

In de les worden de vaardigheden geïntegreerd aangeleerd (integrated skills). Dit betekent dat het lesonderwerp zinvol vanuit luisteropdrachten, leestaken, spreekopgaven of schrijfoefeningen wordt benaderd ("trabajo por tareas" of taakgericht leren). Verder in dit leerplan is er sprake van onderzoekscompetenties en een geïntegreerde aanpak ervan. Deze onderzoekscompetenties behoren tot de specifieke eindtermen moderne talen. Voor de realisatie ervan werd een poolleerplan ontworpen. Bij het evalueren van grotere leerstofgehelen (het examen) kunnen de opgaven eveneens in die geest worden opgesteld.

Diagnostische, proces - en productevaluatie zijn termen die in de vakliteratuur opduiken.

Met de eerste wordt bedoeld dat de leerkracht bij het begin van het schooljaar tracht na te gaan op welk taalniveau elk van zijn leerlingen zich bevindt. Daarvoor kan hij gebruik maken van zgn. instaptoetsen.

De procesevaluatie gebeurt bestendig of permanent.

- De leraar kan bij het begin van elke les, het resultaat toetsen van de vorige en controleren of de leerlingen opgelegde taken hebben uitgevoerd (onder taak verstaan we hier elke opdracht die werd opgelegd (oefening, huistaak, les)).
- Maar ook tijdens de les of bij het einde ervan kan de leraar kort evalueren of de leerlingen mee zijn. Dit zal de klas alert en gemotiveerd houden.
- De leraar fixeert zich niet op vragen naar woordenschat of weetjes over leerinhouden. "Wat kunnen leerlingen met taal doen" blijft centraal.
- De controle mag niet tijdrovend zijn. Zoveel mogelijk leerlingen worden betrokken, zodat een grote groep niet passief blijft. Vertolken door meerdere leerlingen van een dialoog of een verhaal, invuloefeningen of meerkeuzetoetsen

- Bij het kiezen of aanmaken van toetsen laat de leraar zich steeds leiden door het “vaardigheidsgehalte” ervan.
- Ook huistaken maken deel uit van de procesevaluatie. Zij worden evenredig verdeeld over het hele schooljaar. De aard van deze taken wordt bepaald door de vier vaardigheden. Zo kunnen zowel luister -, lees -, spreek - als schrijftaken gegeven worden. De eventuele schriftelijke neerslag ervan onder vorm van voorbereidende nota's, verslagen of samenvattingen worden nagekeken in functie van de opdracht, wat betekent dat bij taken voor lezen, spreken of luisteren niet het spellen centraal staat.
- Naargelang het taalniveau van de leerlingen kunnen de opdrachten naar spreken (voorbereiden van mondelinge activiteit) schrijven, lezen en luisteren in intensiteit verschillen. Zo zal bij beginners het accent meer liggen bij luisteren en spreken. Eén en ander kan verduidelijkt worden in het jaarplan van de leraar.

Het regelmatig evalueren van het onderwijsproces geeft de leraar nuttige aanwijzingen om zijn didactisch handelen bij te sturen. Hij noteert de evaluatiegegevens in zijn evaluatieschrift en daarna in het leerlingenrapport onder de rubriek dagelijks werk. Ook met de observatie van algemene attitudes als stiptheid, inzet, samenwerking en vakattitudes als spreekdurf en luisterbereidheid wordt rekening gehouden. Het evalueren van laatstgenoemde attitudes gebeurt permanent, los van specifieke controlebeurten.

De leerlingen worden geïnformeerd over de frequentie van de overhoringen. Dit kan langs het schoolreglement of via een aparte afsprakennota van de leraar met de klas.

Diagnostische en procesevaluatie geven een beeld van de vorderingen (of het gebrek daaraan) van de leerling. Zij geven belangrijke informatie bij het beoordelen van zijn totaalprestatie op het einde van het schooljaar (delibererende klassenraad).

INDICADORES PARA LA EVALUACIÓN DE ACTIVIDADES

Mínimo

Máximo

- ¿Ha completado la actividad?
- ¿Entiende las palabras, las instrucciones?
- ¿Su pronunciación es inteligible?
- ¿Puede hacerse entender oralmente (+gestos)?
- ¿Sus intervenciones se adecuan al contexto?
- ¿Comprende el funcionamiento de la actividad?
- ¿Tiene iniciativa y capacidad de improvisación en el trabajo de la actividad?
- ¿Necesita mucha ayuda de los demás (imita, pide ayuda, se para etc.)?

HET EVALUEREN VAN GROTERE LEERSTOFPAKKETTEN

De productevaluatie (bijv. de examens) spreekt een oordeel uit over de leerprestaties van de leerling op een bepaald ogenblik. Zij wil nagaan in hoeverre de onderwijsdoelen door de leerling bereikt zijn.

3.1. Puntenverdeling

Ook bij de productevaluatie wordt rekening gehouden met het gewicht dat tijdens het leerproces aan de vaardigheden werd toegekend. Bij beginners betekent dit dat zowel voor dagelijks werk als voor de examens de klemtoon zal liggen op de luister- en spreekvaardigheid. Bij de puntenverdeling zullen luisteren en spreken zwaarder doorwegen dan lezen en schrijven. De toetsing van de kennis (woordenschat, taalhandelingen, spraakkunst) gebeurt bij voorkeur geïntegreerd in de vaardigheden (bijv. bij een spreek- of schrijfo opdracht). In elk examen komen alle vaardigheden aan bod.

3.2. Rapportering

Het is noodzakelijk de leerlingen en hun ouders te informeren over hun vorderingen en prestaties. Dit gebeurt occasioneel via de agenda en systematisch op het einde van elke periode via het rapport. De commentaar en het remediëren op het rapport moeten zinvol, leerling-gericht en opbouwend zijn. Bij ernstige nalatigheden en gevaar voor mislukking worden de ouders best tijdig gewaarschuwd via een afzonderlijke brief. De eindbeslissing mag voor de leerlingen en de ouders geen verrassing zijn.

3.3. Remediëren

Remediëren is niet enkel een rubriek op het leerlingenrapport. Remediëren moet ook in werkelijkheid gebeuren. Inhaallessen, bijsturingstaken, enz. maken deel uit van het onderwijsproces. Speciaal uitgezochte oefeningen i.v.m. de individuele tekorten van de leerlingen moeten pedagogisch benaderd worden (ingeleid, voorbereid, gecorrigeerd, geëvalueerd) en dienen opgenomen te worden in de algemene evaluatie van de betrokken rapportperiode. Een schriftelijke neerslag hiervan is een aanrader voor het contact met de ouders via de agenda, en kan als een herhaalde waarschuwing of voorbode van de nakende beslissing gelden.

Ook ICT biedt heel wat interessante leer- en oefenprogramma's waarbij de leerling onmiddellijke en geïndividualiseerde terugkoppeling bij zijn prestaties krijgt, eventueel met de nodige hulp.

De eindproeven stellen een "bilan" op aan de hand waarvan leerlingen en ouders twee keer per jaar precies het door de leerling behaalde niveau kunnen bepalen.

De vier vaardigheden (en taalverschijnselen daarmee verbonden) kunnen op het examen getoetst worden via beknopte opdrachten.

In het licht van een optimaal gebruik van de onderwijstijd is het niet efficiënt dat de leerkracht een groep van 30 leerlingen tweemaal per jaar een mondeling examen afneemt. Daarom kan het vakmanschap van de leraar in het adequaat peilen naar de spreekvaardigheid in dergelijke omstandigheden beter ingeruild worden voor een zinvolle permanente evaluatie.

De leraar zal dus de spreekvaardigheid van zijn leerlingen observeren tijdens de lesactiviteiten, bijvoorbeeld n.a.v. groep- of duo-opdrachten. Deze observatie vindt haar neerslag in het evaluatieschrift van de leerkracht of via een individuele leerlingfiche (zie voorbeeld)

We brengen onder de aandacht van de leerkrachten dat deze vorm van permanente evaluatie ertoe kan leiden dat dezelfde prestaties zowel hun weerslag vinden in het cijfer voor dagelijks werk als in dat voor de examens en dus in feite dubbel geteld worden. Dit element kan geneutraliseerd worden bij het vaststellen van de onderscheiden puntengewichten der vaardigheden, in het kader van de vakgroepwerking. Ook kan worden gedacht aan een apart observeren van geëigende spreekvaardigheidopdrachten op het einde van een trimester /schooljaar.

Bij de evaluatie van het schrijven zal men er in de 21e eeuw aan denken dat niet alleen met de pen geschreven wordt. Inschakelen van ICT (spelling correctie) is aangewezen waar mogelijk. Daar grote delen van het "traditionele examen" nog geschreven worden, dreigt hier een overwaardering van de schrijfvaardigheid. Daarom zullen bij het toetsen van lezen en luisteren andere evaluatietechnieken als meerkeuzetoetsen en waar/onwaar aan bod komen.

Goede luistervaardigheidstesten gebeuren gescheiden van de leesvaardigheid omdat het visuele niet het auditieve mag ondersteunen. Deze toetsen horen kort te zijn om de concentratie van de leerlingen optimaal te houden. De aard van deze toetsen is analoog met wat in de klas gebeurt. Luistervaardigheidstrategieën als skimming en scanning kunnen afgewisseld worden.

Dezelfde opmerkingen gelden voor de leesvaardigheid, wanneer begripstillezen wordt geëvalueerd.

Besluit:

Hoe men de evaluatie ook opvat, primordiaal blijft dat ze in de praktijk:

- een oordeel geeft over de inzet, het kennen, het kunnen en het zijn van de individuele leerling;
- een aanwijzing verstrekt over de aan te wenden middelen ter verbetering van de leerprestaties;
- de basis legt voor een beslissing t.a.v. het al dan niet slagen of t.a.v. het al dan niet toekennen van een getuigschrift of diploma.

JURIDISCH KADER

Wat de evaluatie betreft hebben de scholen een veel grotere autonomie dan vroeger. De evaluatiecriteria en de wijze van evalueren behoren tot de bevoegdheid van de lokale scholen. Ze ontwikkelen een eigen evaluatiebeleid dat zijn neerslag vindt in het hoofdstuk 'evaluatie' van het schoolwerkplan.

Een belangrijke rol bij de ontwikkeling van een eigen evaluatiebeleid is weggelegd voor de vakgroepen, die op die manier betrokken worden bij de globale onderwijskundige visie van de school. De vakgroep Spaans kan in overleg met de vakgroep Moderne vreemde talen een gezamenlijke evaluatiestrategie uittekenen, rekening houdend met de specifieke eigenschappen van iedere taal.

De concrete schikkingen in verband met de evaluatie worden vastgelegd in het schoolreglement, onderdeel studiereglement.

Het ligt voor de hand dat, in de geest van een participatieve beleidsvoering, bij het opstellen van het luik evaluatie, in het schoolreglement rekening gehouden wordt met de opties genomen door de vakwerkgroep.

BIBLIOGRAFIE

Didactische werken

Deze bibliografie werd zo opgevat dat de opgesomde werken theoretische achtergrond en inspirerende hulp kunnen bieden bij de verschillende aspecten zoals die in het nieuwe, communicatief gerichte leerplan naar voren komen.

Ze zijn sterk aan te bevelen als leidraad bij de lesvoorbereidingen en bij het opstellen van eigen cursusmateriaal.

- ALONSO, Encina (1999): *¿Cómo ser profesor/a y querer seguir siéndolo?* Edelsa. Madrid
- ARNO Giovanni et alii (1996): *Profesor en acción*. Edelsa. Madrid
- CASSANY, Daniel. (2000): *Enseñar lengua*. Barcelona. Graó
- CORTÉS MORENO, Maximiano (2000): *Guía para el profesor de idiomas. Didáctica del español y segundas lenguas*. Ediciones Octaedro. Barcelona
- FERNÁNDEZ, Sonsoles (coordinadora) *Tareas y proyectos en clase*. (2001) Edinumen Madrid
- VEZ, José Manuel (2001): *Formación en Didáctica de las Lenguas Extranjeras*. Homo Sapiens Ediciones. Santa Fé. Argentina
- CANDLIN, C.N. (1990) "Hacia la enseñanza de lenguas basada en tareas", Comunicación, lenguaje y educación, 7
- EGUILUZ, A. & J. EGUILUZ (1997) "De los procesos a las tareas: el concepto de la tarea", Revista Frecuencia L, Ed. Edinumen, Madrid.
- ESTAIRE, S. & J. ZANON (1990) "El diseño de unidades didácticas en L2 mediante tareas: principio y desarrollo", Comunicación, Lenguaje y Educación 7
- GIOVANNINI, A. et al. (1996) Profesor en acción 1, Ed. Edelsa, Barcelona.
- MARTÍN PERIS, E. "Libros de texto y tareas", Contextos para la enseñanza del lenguaje mediante tareas de J. Zanón, compilador; en prensa.
- NUNAN, D. (1989) Designing Tasks for the communicative Classroom, CUP, Nueva York.
- RIBÉ, R. & N. VIDAL (1995) La Enseñanza de la Lengua Extranjera en la Educación Secundaria, Ed. Alhambra Longman, Madrid
- VEZ, J.M. (1994) "Pensar la innovación en el aula de Lengua Extranjera", Revista Aula de Innovación Educativa, nº 33, Ed. Graó, Barcelona.
- ZANON, J. (1990) "Los enfoques por tareas para la enseñanza de las lenguas extranjeras", Revista Cable, nº 5, Madrid.
- ZANÓN, J. & M. J. HERNÁNDEZ (1990) "La enseñanza de la comunicación en la clase de Español", Revista Cable, nº 5, Madrid.

Handboeken:

REDES 1-2-3, *nuevo curso basado en un enfoque por tareas que presenta y fomenta el uso del español en situaciones reales, dirigido a adolescentes y adultos*.

Virgilio BOROBIO, Nuevo ELE inicial 1,2 e intermedio, Ediciones SM, Madrid 2001

María Angeles PALOMINO, Chicos Chicas, Edelsa, Madrid

Nuevo. Destinado a la enseñanza secundaria con pocas horas semanales.

María Angeles PALOMINO, Primer Plano 1-2-3, Edelsa Madrid

Nuevo, para adultos principiantes. Con CD-rom y tareas internet.

Matilde CERROLAZA, Oscar CERROLAZA, Begoña LLOVET, Planet@ 1-2-3-4,
Edelsa Madrid

Ernesto MARTIN, Neus SANS, Pablo MARTINEZ, Gente 1 y 2, Difusión, Barcelona

Lourdes MIQUEL, Neus SANS, RAPIDO, RAPIDO, curso intensivo, Difusión,
Barcelona

Margarita GORRISSEN, Marianne HAUPTLE, Juana SANCHEZ, y otros, CAMINOS
1,2, Intertaal, Amsterdam/Antwerpen 1996

F.Castro, F.Marín, R.Morales, S.Rosa, Ven 1-2-3, ELE, Edelsa, Madrid, 1991
Ernesto MARTIN, Lourdes MIQUEL, Neus SANS, Marta TOPOLEVSKY Para
empezar A –B, Edi-6 Madrid, 1984

Ernesto MARTIN, Lourdes MIQUEL, Neus SANS, Terencio SIMON, Marta
TOPOLEVSKY, Esto funciona A-B, Edi-6 Madrid 1985

Nuttig didactisch materiaal

Ramón PALENCIA, A la escucha, Comprensión oral, serie Destrezas, Ediciones SM,
Madrid

Soledad VARELA, Al habla, tácticas de conversación, serie Destrezas, Ediciones
SM, Madrid

Soledad VARELA y Juana MARIN, Línea a línea, expresión escrita, serie Destrezas,
Ediciones SM, Madrid

Teresa BORDON, Al teléfono, comprensión y expresión oral, serie Destrezas,
Ediciones SM, Madrid

Para jugar, serie Destrezas, Ediciones SM, Madrid

Nuria SANCHEZ, Las cuatro destrezas, destrezas integradas, serie Destrezas,
Ediciones SM, Madrid

María SANCHEZ ALFARO y Alfredo GONZALEZ HERMOSO Tiempo para
comprender, mensajes orales de la vida cotidiana, Edelsa Madrid

BESCHERELLE, El arte de conjugar en español, diccionario de 12 000 verbos, Hatier,
París. 1984

Francisca CASTRO, Uso de la gramática española elemental, Edelsa Madrid. 2000

Francisca CASTRO, Uso de la gramática española intermedio, Edelsa Madrid. 2000

Francisca CASTRO, Uso de la gramática española superior, Edelsa Madrid. 2000

- *En cada uno de los temas se presenta un tema gramatical, seguido por ejercicios.*

Lourdes MIQUEL, Neus SANS, De dos en dos, ejercicios interactivos de producción
oral, Difusión, Barcelona

A.ENCINAR, Uso interactivo del vocabulario, Edelsa Madrid

M.A.PALOMINO, Dual-actividades en parejas, Edelsa Madrid

Serie *Uso de internet en el aula*: (Ed.Difusión)

- Gastronomía española
- Narrativa española del siglo XX
- Charlas
- Correo electrónico
- Recorrido cultural por España
- De compras
- De viaje por España
- La red como material didáctico en la clase de ELE
- De viaje por América Latina

Multimedia:

Vídeos de la editorial Difusión:

- Gente de la calle
- Socios y colegas
- Un paseo por España
- Un paseo por el Perú
- Un paseo por Ecuador
- Un paseo por Bolivia
- Un paseo por Venezuela
- Bueno, bonito y barato
- Español de negocios

Leerlingenbibliotheek – suggesties

Serie "Para que leas", autores L.DE MIGUEL & A.SANTOS, Edelsa, Madrid

Nivel 1	<u>El hombre que veía demasiado</u> , ISBN 84-7711-018-2. <u>Muerte en Valencia</u> , ISBN 84-7711-017-4.
Nivel 2	<u>Doce a las doce</u> , ISBN 84-7711-013-1 <u>¿Dónde está la marquesa?</u> ISBN 84-7711-015-8.
Nivel 3	<u>Lola</u> , ISBN 84-7711-019-0. <u>Una morena y una rubia</u> , ISBN 84-7711-014-X
Nivel 4	<u>Distinguidos señores</u> , ISBN 84-771-022-0. <u>96 Horas y media en ninguna parte (un cuento chino)</u> , ISBN 84-7711-016-6.
Nivel 5	<u>Do de pecho</u> , ISBN 84-7711-024-7. <u>Congreso en Granada</u> , ISBN 84-7711-028-X

Serie "Venga a leer", Lola Lago, detective, Difusión, Barcelona

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Poderoso caballero, nivel 1,
56 p., ISBN 84-87099-31-9.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Por amor al arte, nivel 1, 48 p.,
ISBN 84-87099-28-9.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Vacaciones al sol, nivel 0, 48p, ISBN 84-87099-71-8.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Una nota falsa, nivel 1, 48p, ISBN 84-87099-73-4.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Lejos de casa, nivel 2, 48p, ISBN 84-87099-74-2

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, La llamada de La Havana, nivel 2, 48 p., ISBN 84-87099-11-4.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Vuelo 505 destino a Caracas, nivel 2, 80 p., ISBN 84-87099-10-6.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, ¿Eres tú, María?, nivel 3, 56 p., ISBN 84-87099-04-1.

Serie "Plaza Mayor", Difusión, Barcelona

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Los Reyes Magos, nivel 0, 48p, ISBN 84-87099-70-X

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, Reunión de los vecinos, nivel 1, 64p, ISBN 84-87099-72-6

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, El vecino del quinto, nivel 1, 56p., ISBN 84-87099-06-8.

Lourdes MIQUEL & Neus SANS, El cartero no siempre llama dos veces, nivel 2, 72 p., ISBN 84-87099-12-2.

Serie "Almacenes La Española", Difusión, Barcelona

Charo GARCES & Jan Peter NAUTA, Una etiqueta olvidada, nivel 4, 38 p., ISBN 84-87099-20-3.

Charo GARCES & Jan Peter NAUTA, Transporte interno, nivel 4, 38 p., ISBN 84-87099-21-1.

Serie "Hotel Veramar", Difusión, Barcelona

Dolores SOLER-ESPIAUBA, Pero se casan con las morenas, nivel 1, 40 p., ISBN 84-87099-83-1

Dolores SOLER-ESPIAUBA, Moros y cristianos, nivel 2, 48 p., ISBN 84-87099-84-X

INTERNET:

Zeer interessant is de website voor het vreemdetalenonderwijs van het
Gemeenschapsonderwijs die aan de leraar moderne talen een virtueel platform biedt met
actuele informatie over bruikbare sites:

<http://schoolweb.rago.be/taalweb>

Andere interessante site voor de leraar Spaans:

<http://cvc.cervantes.es/obref/marco/>

Alfredo GONZALEZ HERMOSO, Guía hispánica de internet, 1000 direcciones del mundo hispano,
incluye CD-ROM con enlace directo a Internet.

www.difusion.com editorial Difusión

<http://www.edelsa.es> editorial Edelsa

<http://www.ediciones-sm.com> editorial Ediciones SM

www.sgci.mec.es/be/ Asesoría Técnica Bruselas

<http://cvc.cervantes.es> Portada del Instituto Cervantes

<http://www.sgi.mec.es/uk/Pub/tecla.html> Revista virtual TECLA

<http://www.sgi.mec.es/usa/materiales/> Revista virtual MATERIALES

TELEVISIÓN ESPAÑOLA

- En otras palabras (el sábado a las 8)
- Informe semanal (el sábado a las 21h45)

NUTTIGE ADRESSEN

Consejería de Educación/ Asesoría Técnica
Bld. Bischoffsheim, 39, buzón 15-16
1000 Bruselas
tel. 02 219 53 85
fax: 02 223 36 05
asesoriabelgica.be@correo.mec.es

Asesores: Cristóbal Gutiérrez Carrera
Federico Curto Herrero

Instituto Cervantes, Tervurenlaan, 64, 1040 Brussel
Tel. 02 737 01 90
Fax: 02 735 44 04
cenbru@cervantes.es